

Szülőtartás: erkölcsileg helyes, hatékonysága javítható

Az Alaptörvény számos rendelkezéssel körbepátyázta a hagyományos család jogintézményét. A rendelkezések között a leginnovatívabb a szülőtartásra vonatkozik: a nagykorú gyermekek kötelesek gondoskodni rászoruló szüleikről. A szülőtartás jogintézményének részletes tartalmát alsóbb szintű jogszabályok bontják ki, azonban a legutóbb napvilágot látott esetek fényében az Alapjogokért Központ szerint szükségesnek mutatkozik az ágazati jogszabályok további kiegészítése. Így lehetővé válna, hogy a rászoruló idősök ellátását biztosító intézmény közvetlenül felvehesse a kapcsolatot a tartásra kötelezett gyermekkel, de akár az is, hogy az intézmény szükség esetén hatékonyabban fordulhasson bírósághoz a tartási kötelezettség megállapítása érdekében. A szülőtartás létjogosultságát kétségbevonó kritikákkal szemben fontos hangsúlyozni, hogy a jogintézmény nemcsak erkölcsileg igazolható, de igazságos is, hiszen az az érdemtelen szülőnek nem jár, és semmiképpen sem veszélyeztetheti a tartásra kötelezett gyermek megélhetését.

A hatályos Alaptörvény sok tekintetben hozott újat a korábbi Alkotmányhoz képest. Az egyik legszembeötlőbb különbség, hogy a rendszerváltáskor elfogadott, de csak átmenetinek szánt normaszöveg a lehető legkevesebb értéket nevesítette. Az Alaptörvény elfogadásával ezzel szemben Magyarországnak végre minden tekintetben „valódi” alkotmánya lett; olyan, amely a közjogi berendezkedésen túl egyértelműen állást foglal világnézeti kérdésekben is.

Az Alaptörvény értékrendszerén belül is kiemelkedik a család, illetve annak védelme, amelyet számos alkotmányos normával pátyázott körül a jogalkotó. Kiemelkedő jelentőségű, hogy a legfelső szintű jogszabály definiálja a család fogalmát, a gyermekvállalás támogatásának állami kötelezettségét és a gyermekek után járó adókedvezményt is. A leginnovatívabb rendelkezés viszont az, hogy a jogszabály nem csak a szülők kötelezettségét rögzíti a gyermekek eltartására, hanem a nagykorú gyermek számára is tartási kötelezettséget ír elő rászoruló szülője számára.

Az Alaptörvényben megjelenő szülőtartást több alacsonyabb szintű jogszabály tölti meg tartalommal. A családok védelméről szóló törvény pontosítja a „rászoruló” szülő fogalmát, míg a Ptk. részletesen szabályozza a tartási kötelezettséget és az azt megállapító eljárásokat, valamint a szülő érdemtelenességét. Ezzel összefüggésben hangsúlyozandó, hogy a napvilágot látott kritikákkal szemben a szülőtartás nem eredményezhet életszerűtlen helyzeteket, hiszen az semmiképpen sem veszélyeztetheti a tartásra kötelezett gyermek és leszármazottai létbiztonságát. Nem állnak meg a jogintézmény igazságtalanságát hirdető kritikák sem, hiszen tartásra nem lehet jogosult olyan szülő, aki nem tett eleget szülői kötelezettségeinek: például nem tartotta el a gyermekét, vagy elmulasztotta nevelési kötelezettségét, bántalmazta a gyermeket.

Az öregségi ellátás különleges esete, amikor az öngondoskodásra már képtelen idős emberekről állami, vagy egyházi fenntartású intézmények gondoskodnak bizonyos díj megfizetéséért cserébe. Az idén nyár óta hatályos szabályozás értelmében, ha az ilyen helyzetben lévő szülő nem, vagy nem teljesen tudja kifizetni az intézmény által megszabott díjat, akkor gyermeke is kötelezhető, hogy járuljon hozzá a költségekhez.

Az elmúlt időben napvilágot látott esetek azonban azt támasztják alá, hogy a jogalkotói akarat a gyakorlatban nem teljes mértékben érvényesül. Mindezek miatt szükséges az ágazati jogszabályok kiegészítése. A módosításnak meg kell teremtenie annak a lehetőségét, hogy az ellátást biztosító intézmény felvehesse a kapcsolatot a tartásra kötelezett gyermekkel, sőt azt is, hogy adott esetben a bírósághoz fordulhasson a tartási kötelezettség megállapítása érdekében.